

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1368/2021
04.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Маринела Љубић Тодоран адвокат из ..., против туженог ЈКП „Водовод и канализација“ Панчево, кога заступа Саша Левнајић адвокат из ..., ради исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 689/21 од 24.02.2021. године, у седници већа одржаној 04.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 689/21 од 24.02.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 689/21 од 24.02.2021. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 737/19 од 10.12.2020. године у другом, трећем и четвртном ставу изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.10.2016. до 20.12.2018. године исплати 55.424,28 динара у појединачним месечним износима са законском затезном каматом на сваки износ, да на наведене износе уплати доприносе за обавезно социјално осигурање и да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 81.577,00 у року од 15 дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 737/19 од 10.12.2020. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе од 25.11.2020. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан је тужени да тужиоцу на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.10.2016. године до 20.12.2018. године исплати износ од 55.424,28 динара, у појединачним месечним износима са законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да за

тужиоца на наведене месечне износе као основицу, обрачуна и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање, органима тог осигурања, у висини према Закону о обавезном социјалном осигурању на дан уплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 52.632,97 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 689/21 од 24.02.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена је пресуда Основног суда у Панчеву П1 737/19 од 10.12.2020. године у ставу првом, другом и трећем изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртм изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужени да тужиоцу поред досуђених 52.632,97 динара исплати још и 6.000,00 динара, укупно 58.633,97 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршност пресуде до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 12.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршност пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио посебну ревизију, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права. У ставу 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији, предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе, имајући у виду различите одлуке апелационих судова у истој правној ситуацији.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време. У том периоду на снази је био Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 27/2015 од 18.03.2015. године) који је ступио на снагу 26.03.2015. године и којим је у члану 65. утврђено да запослени има право на накнаду трошкова за

исхрану у току рада у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, а да се висина накнаде трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно најмање у износу од 250,00 динара, као и Посебан колективни уговор за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева („Службени гласник РС“ бр. 59/2015-30) који је ступио на снагу 03.07.2015. године и којим је у члану 84. утврђено да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној посебним колективним уговором, овим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду, а да се висина накнаде трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно најмање у висини од 250,00 динара. Тужени послодавац накнаду за исхрану у току рада запосленима, па и тужиоцу, није исплаћивао у складу са цитираним одредбама ових општих аката већ у нижем износу од 3.500,00 динара бруто за пуно радно време, и то с позивом на одредбе Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ бр. 116/2014) који је ступио на снагу 28.10.2014. године и почео да се примењује од 01.11.2014. године, а којим законом су се у циљу очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору привремено уређивали основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде за обрачун и исплату плата постављених и запослених лица код корисника јавних средстава. Износи досуђени нижестепеним пресудама представљају разлику између тужиоцу исплаћених накнада на име исхране у току рада и припадајућих накнада према колективним уговорима важећим у утуженом периоду. Висина укупног потраживања тужиоца утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака економско – финансијске струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су примењујући чланове 118. став 1. тачка 5. и 6, 246. став 1. и 2, 256-259. Закона о раду у вези члана 9. ст. 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, правила из одредбе 65. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и одредбе 4. Посебног колективног уговора за јавна и јавна комунална предузећа Града Панчева, оценили да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада у складу са посебним колективним уговорима, да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада, па је усвојен тужбени захтев.

Становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог

код корисника јавних средстава, утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица запосленог код корисника јавних средстава, утврђене у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава па се на њега, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, тако да обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа, између осталог и накнада за исхрану у току рада, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зарату утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога и по схватању овог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиоца одбијен.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

На основу члана 165. став 2. ЗПП туженом су досуђени трошкови првостепеног, другостепеног и ревизијског поступка у укупном износу од 81.577,00 динара и то за састав одговора на тужбу и један поднесак од стране адвоката по 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, на име таксе на одговор на

тужбу 1.758,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара, таксе на жалбу и другостепену одлуку по 4.117,00 динара, за састав ревизије 12.000,00 динара, таксе на ревизију 8.234,00 динара и такса на ревизијску одлуку 12.351,00 динара, све одмерено према важећој АТ и ТТ.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**